

Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika*

Autorka: Jasmina Igrački

Pitanje u kojoj meri izvršenje kazne zatvora doprinosi resocijalizaciji osuđenika i suzbijanju različitih oblika kriminaliteta, već duže vreme privlači pažnju penologa, pravnika, sociologa, kriminologa i opšte javnosti. Autorka naučne monografije „Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika“, dr Jasmina Igrački, izučava upravo ovu, reklo bi se, ključnu oblast penologije.

Autorka je, na jasan o naučno utemeljen način prikazala razvoj različitih sistema izvršenja kazne zatvora kroz istoriju, ukazujući na prednosti i nedostatke svakog od njih. Pažljivi čitalac može uočiti da svaki naredni sistem izvršenja kazne zatvora teži da prevaziđe nedostatke prethodnih. Upravo ova tendencija predstavlja neraskidivu nit razvoja penologije kroz vreme.

Da bi se ispitali efekti zatvora na proces resocijalizacije osuđenika, neophodno je izvršiti detaljnu analizu različitih oblika tretmana koji se primenjuju u institucijama za izvršenje zatvorskih sankcija. Upravo ova analiza je dovela do otkrivanja mnogih nedostataka njihove primene u Republici Srbiji, što je naročito uočljivo kada je reč o radu i obrazovanju kao oblicima tretmana. Autorka sasvim osnovano ukazuje na nedostatak sistema postpenalne pomoći u Republici Srbiji koji bi mogao da pruži adekvatnu podršku licima nakon izdržane kazne zatvora.

Treba istaći da posebnu vrednost monografije predstavljaju rezultati sprovedenog empirijskog istraživanja, sprovedenog na uzorku od 200 osuđenika, koji su kaznu zatvora izdržavali u Kazneno-popravnom zavodu u Požarevcu, a koji su jasno pokazali da nema suštinske razlike u stavovima i mišljenjima osuđenih lica koja su na izdržavanju kazne provela različiti

* Igrački, J. (2020). *Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika*. Institut za kriminološka i sociološka istraživanja. http://www.iksi.ac.rs/izdanja/efekti_zatvora_u_resocijalizaciji_osudjenika.pdf

vremenski period u pogledu odnosa prema učinjenom delu, žrtvi, planovima za budući život nakon izlaska na slobodu i u odnosu na mnoga druga važna pitanja.

Na osnovu dobijenih rezultata empirijskog istraživanja, može se doneti donekle poražavajući zaključak da kazna zatvora nema neki značajniji uticaj na korekciju ponašanja osuđenika i sprečavanje povrata. Rezultati ovog istraživanja, ukazuju na potrebu modernizacije tretmana u penitencijarnim ustanovama u Srbiji.

U monografiji se ponovo aktualizuje poznati problem opravdanosti kazne zatvora, imajući u vidu skromne rezultate koje ona u praksi daje u pogledu resocijalizacije osuđenih lica. Bez obzira na sve navedeno, u savremenoj penologiji preovladava stav da kazna zatvora treba da ostane u sistemu krivičnih sankcija, ali uz primenu adekvatnih oblika tretmana, koji će biti usmereni ka suštinskom eliminisanju svih uzroka, faktora i povoda koji su doveli do izvršenja krivičnog dela u svakom konkretnom slučaju.

Autorka sa pravom zaključuje da je nesporno da je kazna zatvora danas u svojevrstnoj krizi. Što je veći obim kriminaliteta i težina njegovog ispoljavanja, veća je i opasnost da preovlada svojevrstni penalni populizam, čiji je jedini cilj da smanji nivo straha od kriminaliteta opšte javnosti koji se, po pravilu, javlja nakon izvršenja najtežih zločina.

Populističke mere politike suzbijanja kriminaliteta ne vode istinskom suzbijanju ove negativne pojave jer su lišene naučne verifikacije. Igrački (2020, str. 136) podstiče čitaoca na razmišljanje o tome koliko je savremeni sistem kažnjavanja zaista napredovao u odnosu na istorijske primere i da li su principi humanosti prema osuđenima zaista dosledno primenjeni ili ostaju na nivou deklarativnog zalaganja. Iz ovih redova može se zaključiti da je autorka opravdano i van svake sumnje, uočila da „kriza zatvora“ predstavlja globalni fenomen, koja, slično kriminalitetu, ne poznaje nacionalne ni geografske granice.

Naučna monografija „Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika“, dr Jasmine Igrački, predstavlja veliki doprinos penologije u Srbiji, jer su između njenih korica pokrenuta mnoga veoma značajna teorijska i praktična pitanja. Čini se da se jedno od važnijih svodi na to koliko danas, kao zajednica, imamo vere u dobru stranu čovekovog bića nakon izdržane kazne. Od odgovora na ovo pitanje, zavisiće razvoj čitavog našeg društva u vremenu koje dolazi.

Literatura

Igrački, J. (2020). *Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika*. Institut za kriminološka i sociološka istraživanja. http://www.iksi.ac.rs/izdanja/efekti_zatvora_u_resocijalizaciji_osudjenika.pdf

*Dr Fillip Mirić **

* Korespodencija: filip@prafak.ni.ac.rs, filip.miric@gmail.com, naučni saradnik; samostalni stručno-tehnički saradnik za studije i studentska pitanja II i III stepena studija, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu.

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3066-070X>

Predloženo citiranje: Mirić, F. (2024). Efekti zatvora u resocijalizaciji osuđenika (prikaz knjige). *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 43(3), 73–75.